

Interreg

Съфинансирано от
ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

Румъния – България

Проект „Инициатива за трансгранично обучение и ангажираност на религиозни общности“ е съфинансиран от Европейския съюз от Европейския фонд за регионално развитие, чрез програмата INTERREG VI-A Румъния-България

Урок 5: Критерии за избор на подходяща програма

Как да свържем правилната идея с правилния инструмент за финансиране — практическо ръководство за неправителствени, социални и религиозни организации.

ОБУЧИТЕЛЕН КУРС · УРОК 5

Цел на урока

След като в Урок 4 участниците се запознаха с основните програми — какво финансират, кой може да кандидатства и кога са приложими — сега целта е различна.

Целта на Урок 5 е участниците да придобият **практическо умение да вземат решение** — да преценяват коя програма е най-подходяща за тяхната идея, за тяхната организация и за реалния им капацитет.

- В практиката проблемът рядко е в липсата на информация. По-често организациите не умеят да свържат идеята си с правилния инструмент за финансиране.

След урока участниците ще могат да:

- Различават профила на деветте програми
- Свързват идея с правилна програма
- Разпознават допустими бенефициенти и партньорства
- Ориентират се в основните бюджетни модели
- Намират официалните правила и страниците за кандидатстване

Защо изборът на програма е критичен

Погрешният подход

„Нека видим какви програми има и да измислим нещо, което да пасне.“

Организацията тръгва от програмата и се опитва да нагоди идеята към нея. Резултатът е слаб, неубедителен проект.

Правилният подход

1. Изяснете проблема
2. Оформете идеята
3. Определете типа проект
4. Изберете програмата

Всяка програма е създадена за различен тип цели. Ако инструментът е грешен, дори добрата идея изглежда неубедително.

Най-честата грешка: да започнем от програмата

Много хора, когато чуят за европейски програми, веднага питат: „По коя програма можем да вземем пари?“ Това е естествен, но не е най-добрият първи въпрос.

Погрешен въпрос

„По коя програма можем да вземем пари?“

Правилен въпрос

„Какъв точно проблем искаме да решим?“

Финансиращият орган не дава средства просто защото организацията има желание. Той дава средства, когато проектът е **логично свързан с целите на конкретната програма**. Мислете не за търсене на пари, а за търсене на подходящ инструмент — точно като при избора на правилния инструмент от кутията с инструменти.

Моделът в 6 стъпки: от проблем до програма

За да се избегне объркването, следвайте този последователен модел. Той превръща неясния процес в управляема логика, особено за организации без опит.

1

Формулираме проблема

Не „искаме проект“, а „виждаме конкретна нужда“

2

Формулираме идеята

Какво точно ще направим, за да повлияем на проблема?

3

Определяме типа проект

Образователен, доброволчески, социален, трансграничен...

4

Определяме целевата група

Кои хора ще участват или ще бъдат подкрепени?

5

Определяме обхвата

Местно, национално, международно, трансгранично

6

Преценяваме капацитета → избираме програма

Едва тук правим реалното съпоставяне с конкретните програми

СТЪПКА 1

Определяме проблема ясно и конкретно

Преди да се мисли за програма, организацията трябва да формулира проблема **ясно, просто и конкретно**. Не „искаме да помагаме на хората“ — това не е достатъчно. Проблемът трябва да показва каква точно нужда съществува и забележете как различните проблеми автоматично насочват към различни програми:

→ Erasmus+

„В нашата общност липсват възможности за неформално обучение на млади хора.“

→ ESF+

„В енорията има много самотно живеещи възрастни хора, които нямат редовна подкрепа.“

→ Interreg

„Липсват съвместни инициативи между български и румънски организации за уязвими групи.“

→ CERV

„Има нарастваща нужда от подкрепа за мигранти, бежанци и социално изключени групи.“

Определяме типа на нашия проект

Много организации смесват различни типове дейности — имат социална идея, но я описват като обучение; имат доброволческа инициатива, но я представят като международно партньорство. Ясната рамка помага да се избегне тази грешка.

Образователен проект

Учене, обмен на опит, обучение, компетентности. → Erasmus+

Доброволчески проект

Реално действие в полза на общността. → European Solidarity Corps

Социална услуга

Редовна и структурирана подкрепа за хора в нужда. → ESF+

Граждански проект

Обществена промяна, права, диалог, ценности. → CERV

Специализирани типове проекти

Трансграничен проект → Interreg

Самата същност на дейността изисква **съвместна работа от двете страни на границата**. Не е достатъчно просто да има чуждестранен партньор — нужно е проблемът, дейностите и резултатите да са общи и полезни за двете страни.

- Обща българо-румънска инициатива за наследство
- Съвместна социална дейност в граничния район
- Общи решения за местно развитие

Специализирани теми

Не всяка идея трябва да се „насилва“ към най-познатите програми. Понякога правилният избор е специализиран инструмент:

AMIF

Миграция и интеграция

LIFE

Околна среда и климат

Creative Europe

Култура и наследство

Horizon Europe

Изследвания и иновации

СТЪПКА 3

Определяме целевата група

Целевата група е един от **най-силните критерии** при избора на програма. Важно е да не я описваме прекалено широко — „проектът е за всички“ почти никога не помага.

Млади хора

Обучение, участие, доброволчество, гражданска активност → **Erasmus+ или European Solidarity Corps**

Уязвими групи

Възрастни, хора в бедност, безработни, семейства в риск → **ESF+ или национални инструменти**

Мигранти и бежанци

Специализирана целева група с конкретна програма → **AMIF**

Цялата общност

Граждани, доброволци, диалог → преценете дали фокусът е обучение, участие, права или социална подкрепа

Определяме географския обхват

Много организации имат добра идея, но не преценяват правилно дали проектът е местен, национален, международен или трансграничен. А това **променя** избора на програма изцяло.

1

Местен

Една общност, град, енория. Национални програми, ESF+, местни фондове.

2

Национален

В рамките на една държава. Национално управлявани инструменти: ESF+, AMIF.

3

Международен

Партньори от различни държави, обмен и сътрудничество. Erasmus+, CERV, Creative Europe.

4

Трансграничен

Конкретна гранична зона, общ проблем на двете страни. **Interreg**.

Важно: Ако към местен проект изкуствено се добави чуждестранен партньор, това не го прави автоматично международен. Партньорството трябва да е съдържателно, не декоративно.

Преценяваме собствения капацитет

Честният въпрос

„Можем ли реално да подготвим, управляваме и отчетем такъв проект?“

Дори когато програма тематично изглежда подходяща, капацитетът е решаващ фактор.

Какво разбираме под капацитет?

- Опит с управление на проекти
- Административен екип
- Управление на бюджет и документация
- Комуникация с партньори
- Система за отчетност и архивиране
- Достатъчно време и ресурси за изпълнение

❏ Не винаги най-голямата програма е най-добрата. Понякога най-добрата е тази, която организацията може действително да изпълни качествено.

10 въпроса преди избора на програма

Този практически инструмент може да се използва директно в работата на организацията. Преди да започне да търси програма, всяка организация трябва да може да отговори честно на тези въпроси:

1

Какъв конкретен проблем искаме да решим?

2

Какво точно ще правим?

3

За кого ще го правим?

4

Къде ще го правим?

5

Нужно ли ни е партньорство и какъв тип?

6

Образователна, социална, доброволческа, трансгранична или гражданска инициатива?

7

Имаме ли реален капацитет да управляваме проекта?

8

Имаме ли нужда от малък, среден или голям проект?

9

Има ли програма, чиято логика съвпада с нашата идея?

10

Ако проектът бъде одобрен, можем ли реално да го изпълним?

Най-честите грешки при избора на програма

Грешка 1: „Популярна = подходяща“

Erasmus+ е известна, затова хората опитват да вместят почти всяка идея в нея. Популярността не означава приложимост.

Грешка 2: Смесване на обучение и социална услуга

Организацията иска да подпомага хора в нужда, но дейността описва като „обучение“. Оценителите веднага виждат несъответствието.

Грешка 3: Партньори „за украса“

Международният партньор не е декорация. Ако има партньор, той трябва да има роля, принос и логично място в проекта.

Грешка 4: Подценяване на административната тежест

Организациите гледат само бюджета и не осъзнават колко сериозно управление изисква проектът.

Грешка 5: Формално допустим, съдържателно неподходящ

Най-коварната грешка: организацията може да кандидатства, но идеята не е в сърцевината на програмата. Точно там проектът губи точки.

Пример 1: Младежки лагер за умения и участие

Сценарият

Организация иска да направи младежки лагер с участници от **България и Румъния** — теми: доброволчество, гражданско участие, работа в екип.

✓ **Логичен избор: Erasmus+**

Защо Erasmus+?

Проблем: Липса на възможности за учене и участие на млади хора

Тип: Образователен и младежки обмен

Целева група: Млади хора

Обхват: Международен

Не ESF+ (не е социална услуга), не Interreg (без ясно трансгранично развитие), не CERV (акцентът е обучение и обмен).

Примери 2, 3 и 4: Три различни идеи — три различни програми

Доброволци в енорията → European Solidarity Corps

Доброволци помагат на самотни възрастни хора. Фокусът е доброволческото действие в общността, не структурирана социална услуга и не формално обучение.

Център за семейства в риск → ESF+

Редовна, структурирана социална услуга за местни семейства. Участниците инстинктивно търсят известни европейски програми, но социалната услуга изисква различен инструмент.

Българо-румънска инициатива → Interreg

Общ проблем за двете страни, реално партньорство, резултати с ценност и за двете страни. Тук Interreg е естественият инструмент.

Пример 5: Кампания срещу дискриминация → CERV

Организация иска да проведе кампания срещу дискриминация и да насърчи общностния диалог — с участие на местни граждани, млади хора, религиозни и граждански лидери.

Защо CERV е правилният избор?

- Проблемът е обществен и ценностен
- Типът е гражданско участие и права — не социална услуга
- Целта е обществена промяна: повече участие, толерантност, диалог
- CERV финансира точно права, равенство и ценности

Проблем

Обществен и ценностен

Тип

Гражданско участие и права

Целева група

Местна общност, граждани, лидери

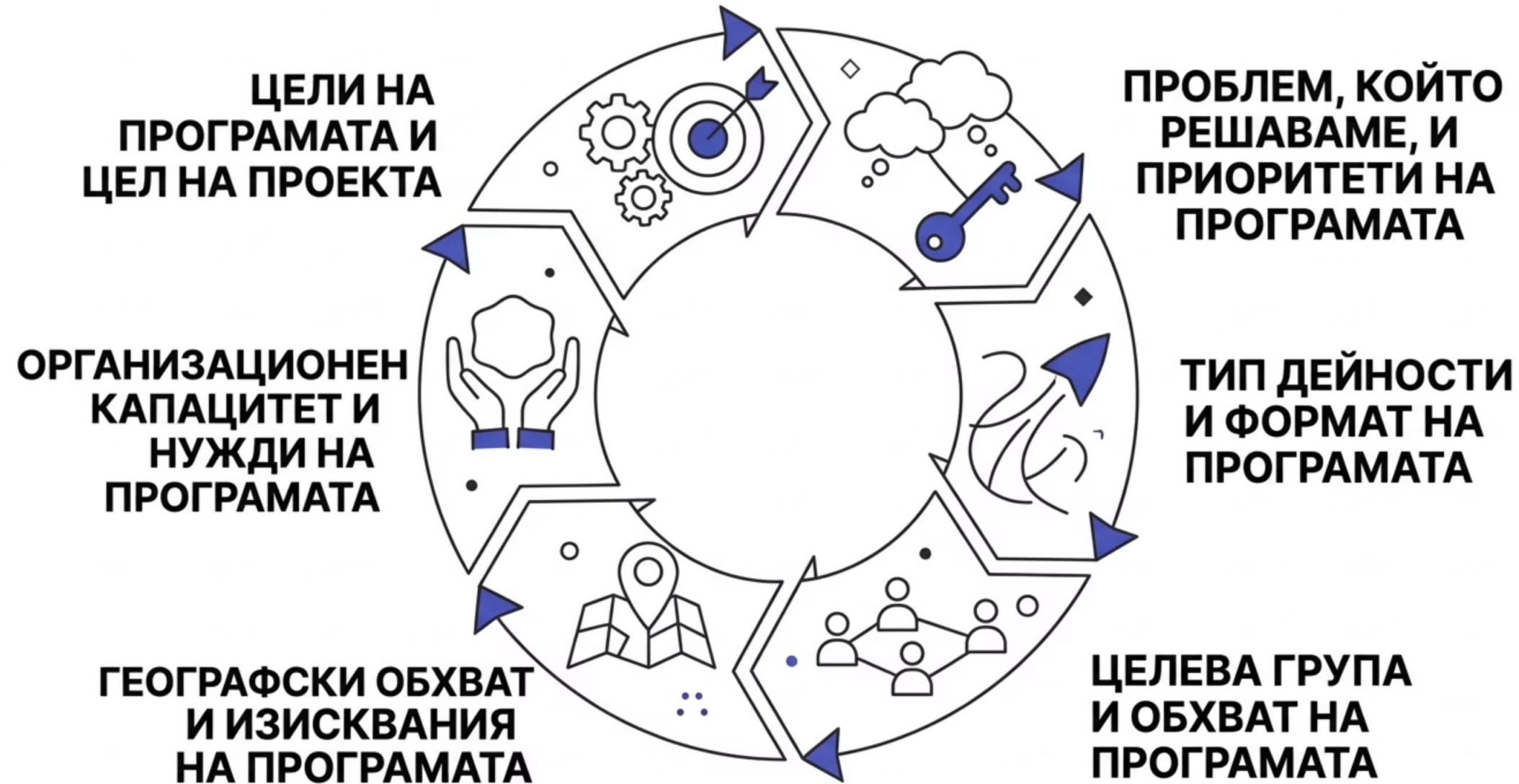
Програма

CERV

Какво означава „правилна програма“?

Правилната програма не е просто тази, по която имаме право да кандидатстваме. Допустимостта е само първото ниво. Истинският въпрос е дали проектът е в ядрото на програмата.

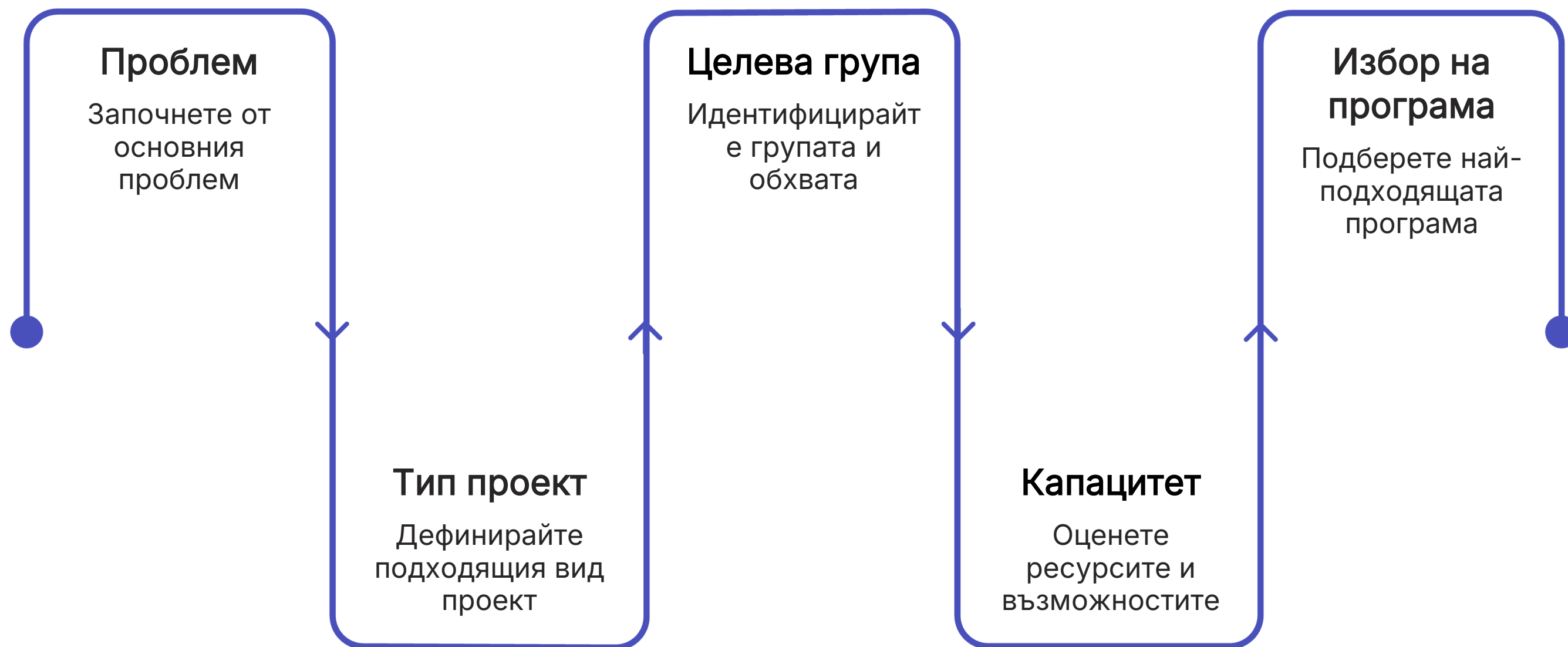
Тези шест фактора трябва да съвпадат едновременно. Когато всички са налице, организацията е намерила не просто допустима, а наистина подходяща програма.

Сравнение: коя програма за кой тип проект?

Бърза справочна таблица за ориентация при избора на програма:

Програма	Тип проект	Целева група	Обхват
Erasmus+	Образователен, обмен	Млади хора, обучаеми	Международен
European Solidarity Corps	Доброволчески, общностен	Млади доброволци	Местен / международен
ESF+	Социална услуга	Уязвими групи	Национален / местен
CERV	Граждански, права, ценности	Граждани, общност	Международен
Interreg	Трансграничен	Организации в граничен район	Трансграничен
AMIF	Миграция и интеграция	Мигранти, бежанци	Национален
LIFE	Екологичен	Общност, организации	Национален / международен
Creative Europe	Културен, наследство	Творци, организации	Международен
Horizon Europe	Изследвания, иновации	Изследователи, организации	Международен

Практическото правило, което трябва да запомните

Ако целият урок трябва да се сведе до едно ясно правило, то е: не започвайте от програмата — започнете от проблема. Правилната програма не е въпрос на късмет, а на добра преценка и подредено мислене.

Заключение: от познаване към умение за избор

След Урок 4 участниците знаят *какви програми съществуват*. След Урок 5 те трябва да умеят да разсъждават така:

„Нашата идея е от този тип. Работи с тази целева група. Има такъв обхват. Имаме такъв капацитет. Следователно най-подходящата програма е тази, а не онази.”

Ключово послание

Добрият проект не започва с търсене на пари, а с ясна логика.

Правилният инструмент

Правилната програма не е въпрос на късмет, а на добра преценка.

Следващата стъпка

Приложете 6-стъпковия модел към реална идея от вашата организация.

Проект „Инициатива за трансгранично обучение и ангажираност на религиозни общности“

Фондация „Феникс – 21 век“

Дата на публикуване: 24.02.2026

„Съдържанието на този материал не представя непременно официалната позиция на Европейския съюз“

•